

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ХВОРОБИ І ШКІДНИКИ БДЖІЛ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Рік навчання: 4-й, семестр 7-й

Кількість кредитів ECTS: 6 кредитів

Назва кафедри: кафедра технології виробництва, переробки продукції тваринництва та годівлі

Мова викладання: українська

Лектор курсу

к.с.-г.н., доцент Разанова Олена Петрівна

Контактна інформація лектора (e-mail)

olenaop0205@ukr.net

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Хвороби і шкідники бджіл» є вибірковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 180 год.: лекції – 26 год.; практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 130 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватись знання, отримані з такої дисципліни: «Методика наукових досліджень», «Генетика з біометрією».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні дисципліни: «Генетика з біометрією», «Розведення тварин», «Фізіологія тварин», «Годівля тварин», «Технологія відтворення тварин», «Технологія переробки продукції тваринництва», «Кваліфікаційна робота».

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Хвороби і шкідники бджіл» вивчається з навчальним планом підготовки здобувачів рівень вищої освіти перший (бакалаврський), галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Освітня компонента «Хвороби і шкідники бджіл» формує уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця з технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – вивчення анатомічних і фізіологічних особливостей будови та функціонування систем життєдіяльності бджолиного організму, що безпосередньо впливають на пристосувальні та захисні функції організму щодо виникнення та прояву захворювань та токсикозів у бджіл.

Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Хвороби і шкідники бджіл» є формування у здобувача компетентностей з організації галузі бджільництва, технологічних питань утримання, вміння оцінити стан бджолиної сім'ї, визначення хвороби бджіл та проведення профілактичних та лікувальних заходів, опанувати методику препарування розтину та відбір матеріалу для досліджень у бджільництві.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральні компетентності (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності ФК:

СК 2. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективної професійної діяльності у галузі тваринництва.

СК 10. Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПНР 1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва

ПРН 7. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства

ПНР 15. Впроваджувати знання з морфології, фізіології та біохімії тварин у технологічний процес виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Тема 1. Біологія медоносної бджоли	2		8
2	Тема 2. Внутрішня будова бджоли.	2	2	10
3	Тема 3. Утримання бджолиних сімей	2	2	10
4	Тема 4. Класифікація хвороб	2	2	9
5	Тема 5. Інфекційні хвороби бджіл	2	2	10
6	Тема 6. Інвазійні хвороби бджіл	2	2	10
7	Тема 7. Вірусні хвороби бджіл	2	2	11
8	Тема 8. Захворювання бджіл, які викликаються грибами	2	2	12
9	Тема 9. Продукти харчування бджіл та їх якість	2	2	11
10	Тема 10. Шкідники бджіл.	2	2	12
11	Тема 11. Правила відбору та пересилки пат матеріалу при хворобах медоносних бджіл	2	2	12
12	Тема 12. Дезінфекція, дератизація та дезінсекція	2	2	12
13	Тема 13. Незаразні хвороби бджіл	2	2	11
Разом		26	24	138

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота студента ВНАУ є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (презентації, реферату).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний

матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Види самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години (денна/заочна)	Терміни виконання (денна/заочна)	Форма та метод контролю (денна/заочна)
1	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення	30/94	Протягом вивчення дисципліни	Усне та письмове опитування
2	Підготовка до лекційних та практичних занять	25/14	Щотижнево/під час заліково-екзаменаційної сесії	Усне та письмове опитування
3	Підготовка індивідуальних питань з тематики дисципліни	15/10	щотижнево/під час заліково-екзаменаційної сесії	Усне та письмове опитування
4	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	15/0	1 раз на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
5	Підготовка до тестування	15/20	2 рази на семестр/під час заліково-екзаменаційної сесії	Тестування у системі СОКРАТ
Разом		100/138		

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Броварський В.Д., Багрій І.Г. Розведення і утримання бджіл. К.: Урожай. 1995. 224 с.
2. Мегедь О.Г, Поліщук В.П. Бджільництво. К.: Вища школа, 1987. 336 с.
3. Поліщук В.П. Бджільництво. К.: Вища школа, 2001. 287 с.
4. Разанова О.П., Скоромна О.І. Технологія виробництва продукції бджільництва: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця, 2020. 408 с.

5. Стегній С.І. Продукти бджільництва і їх застосування. К.: Вища школа. 1993. 127 с.

Додаткова література

1. Адамчук Л. А., Броварский В. Высокопродуктивные растения для пчеловодства. Нитра: Словацкий аграрный университет в Нитре, 2017. 106 с.
2. Броварський В. Д., Головецький І. І., Лосєв О. М., Величко С.М., Адамчук Л. О., Степанюк М. М. Бджолине обніжжя, виробництво та зберігання.. Монографія. К.: ФОП І. С. Маданченко, 2009. 76 с.
3. Давиденко І.К. та ін. Племінна робота у бджільництві. К.: Урожай. 1992. 120 с.
4. Мегедь О.Г. Резерви виробництва меду. К.: Урожай. 1988. 80 с.
5. Поліщук В.П. Довідник пасічника. К.: Урожай. 1990. 224 с.
6. *Разанов С.Ф.* [та ін.]. *Технологія виробництва продукції бджільництва: навчальний посібник.* Київ : Аграрна освіта, 2010. 276 с.
7. Разанов С.Ф., Недашківський В.М., Разанов О.С. Основи технології виробництва продукції бджільництва. Білоцерк. нац. аграр. ун-т. - Вінниця : Нілан, 2018. 195 с.
8. Разанова О.П. Використання апівіту для боротьби з варроатозом бджіл. *Monografia Pokonferencyjna «Rozwój i praktyka».* 2017. Warszawa. С. 19-21.
9. Разанова О.П. Використання пробіотика біосевен для підвищення життєздатності бджіл. *Аграрна наука та харчові технології.* 2019. Вип. 2 (105). С. 115-121.
10. Разанова О.П. Вплив апівіту на тривалість життя бджіл та масу ректиму. *Аграрна наука та харчові технології.* 2017. Вип. 5(99). С. 46-52.
11. Разанова О.П., Голубенко Т.Л. Продуктивність бджолиних сімей за стимулюючої підгодівлі комплексними препаратами. *Аграрна наука та харчові технології.* 2018. Вип. 4 (103). С. 130-138.
12. Разанова О.П., Жуковська Т. С., Горячий В.А. Використання біологічних препаратів для лікування варроатозу бджіл. *Аграрна наука та харчові технології.* 2018. Вип. 2(101). С.142-149.
13. Разанова О.П., Лютка Г.І. Акація біла як кормовий ресурс для розвитку бджолиних сімей. *Сільське господарство та лісівництво.* 2020. № 19. С. 86-97.
14. Скоромна О. І., Разанова О. П. Розвиток галузі бджільництва як джерело структури продовольчої безпеки. *Аграрна наука та харчові технології.* 2019. № (106). С. 70-82.
15. Razanova O., Kucheriavy V., Tsaruk L., Lotka H., Novgorodska N. Productive flight activity of bees in the active period in the conditions of Vinnytsia region. *Journal of Animal Behaviour and Biometeorology.* 2021. Vol. 9. № 4. P. 2138.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт журналу «Пасіка». <https://www.dimsadgorod.com/zhurnal-pasika>
2. Офіційний сайт журналу «Тваринництво України».

<https://tvarynnyctvoua.at.ua/>

3. Офіційний сайт журналу «Вісник аграрної науки».

<https://agrovisnyk.com/index.php/agrovisnyk>

4. Офіційний сайт журналу «Український пасічник».

<https://med.lviv.ua/store/categories/6/attributes/153>

5. Офіційний сайт журналу «Аграрний тиждень. Україна» <https://a7d.com.ua/>

6. Офіційний сайт журналу «Пропозиція» <https://propozitsiya.com/>

2. Офіційний сайт журналу «Тваринництво та ветеринарія»

<http://presa.ua/tvarinnictvo-ta-veterinarija.html>

3. Офіційний сайт журналу «Тваринництво сьогодні» [http://www.ait-](http://www.ait-magazine.com.ua/)

[magazine.com.ua/](http://www.ait-magazine.com.ua/)

4. Офіційний сайт журналу «Бджолярський круг»

[https://www.mybee.com.ua/bdzholiarskyi-kruh-ukrainy/naukovo-praktychnyi-](https://www.mybee.com.ua/bdzholiarskyi-kruh-ukrainy/naukovo-praktychnyi-zhurnal-bdzholiarskyi-kruh/)

[zhurnal-bdzholiarskyi-kruh/](https://www.mybee.com.ua/bdzholiarskyi-kruh-ukrainy/naukovo-praktychnyi-zhurnal-bdzholiarskyi-kruh/)

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної роботи

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
2	Участь у роботі на практичних заняттях	4
3	Виконання самостійної роботи	4
4	Виконання контрольних робіт, тестування	10
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	10
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
7	Участь у роботі на практичних заняттях	4
8	Виконання самостійної роботи	4
9	Виконання контрольних робіт, тестування	10
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	10
Всього за атестацію 2		30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності		10
Підсумкове тестування		30
Разом		100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкали оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни